

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

KLASA VIII

Szkoła Podstawowa nr 3 w Zgierzu

Nauczyciel: Alicja Siemczyk

Rok szkolny: 2026/2027

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Przedmiotowy System Oceniania z wiedzy o społeczeństwie został opracowany na podstawie obowiązujących w Szkole Podstawowej nr 3 w Zgierzu zasad Wewnątrzszkolnego Oceniania oraz wymagań podstawy programowej i realizowanego programu nauczania.
2. PSO określa zasady:
 - a. oceniania wiadomości i umiejętności ucznia;
 - b. sprawdzania osiągnięć edukacyjnych;
 - c. oceniania aktywności;
 - d. pracy indywidualnej i zespołowej;
 - e. pracy ze źródłami;
 - f. oceniania wypowiedzi ustnych i pisemnych;
 - g. ustalania ocen śródrocznych i rocznych;
 - h. poprawy ocen;
 - i. dostosowania wymagań edukacyjnych.
3. Ocenianie z WOS ma charakter wspierający rozwój ucznia jako świadomego, odpowiedzialnego i aktywnego członka społeczeństwa.

II. CELE OCENIANIA Z WOS

Ocenianie służy rozpoznawaniu stopnia opanowania przez ucznia:

1. wiedzy o społeczeństwie, państwie i prawie;

2. znajomości podstawowych zasad funkcjonowania demokracji;
3. znajomości praw i obowiązków obywatela;
4. znajomości podstawowych zasad funkcjonowania państwa polskiego;
5. rozumienia roli Konstytucji RP;
6. znajomości podstawowych instytucji publicznych;
7. rozumienia zasad samorządu terytorialnego;
8. znajomości podstawowych praw człowieka i praw dziecka;
9. umiejętności korzystania z informacji i krytycznej analizy przekazów medialnych;
10. umiejętności argumentowania i prowadzenia dyskusji;
11. umiejętności rozwiązywania problemów społecznych;
12. rozumienia znaczenia aktywności obywatelskiej;
13. znajomości mechanizmów wyborczych;
14. umiejętności interpretowania prostych aktów prawnych i dokumentów;
15. umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji;
16. współpracy i komunikacji społecznej;
17. odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim.

III. OBSZARY PODLEGAJĄCE OCENIE

1. Wiedza i rozumienie zagadnień społecznych

Uczeń:

- zna podstawowe pojęcia społeczne, polityczne i prawne;
- rozumie podstawowe zasady funkcjonowania państwa;
- zna prawa i obowiązki obywatela;
- rozpoznaje najważniejsze instytucje państwowe i samorządowe;
- zna podstawowe zasady demokracji.

2. Wiedza prawna

Uczeń:

- zna podstawowe prawa i obowiązki;
- potrafi odnaleźć informacje w prostych tekstach prawnych;
- rozumie znaczenie Konstytucji;
- zna podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej;
- rozpoznaje sytuacje, w których należy skorzystać z pomocy odpowiednich instytucji.

3. Analiza informacji

Uczeń:

- wyszukuje informacje;
- porównuje informacje pochodzące z różnych źródeł;
- rozpoznaje opinię i fakt;
- dostrzega manipulację i nierzetelne informacje;
- ocenia wiarygodność źródeł;
- posługuje się informacjami w sposób odpowiedzialny.

4. Argumentowanie i dyskusja

Uczeń:

- formułuje własne stanowisko;
- uzasadnia swoje zdanie;
- wykorzystuje argumenty;
- odróżnia argument od opinii;
- potrafi odnieść się do argumentów innych osób;
- przestrzega zasad kulturalnej dyskusji.

5. Aktywność obywatelska

Uczeń:

- zna możliwości uczestniczenia w życiu społecznym;
- rozumie znaczenie samorządu uczniowskiego;
- zna podstawowe zasady działania samorządu terytorialnego;
- rozumie znaczenie wyborów;
- dostrzega problemy lokalnej społeczności;
- potrafi wskazać sposoby ich rozwiązywania.

6. Praca zespołowa

Uczeń:

- współpracuje;
- dzieli się zadaniami;
- respektuje odmienne poglądy;
- odpowiedzialnie realizuje przydzielone zadanie;
- współtworzy rozwiązanie problemu;
- prezentuje efekty pracy zespołu.

7. Wypowiedź pisemna i ustna

Uczeń:

- formułuje logiczne wypowiedzi;
- posługuje się terminologią WOS;
- przedstawia argumenty;
- wyciąga wnioski;
- poprawnie interpretuje dane i informacje.

IV. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ

W ocenianiu bieżącym stosuje się:

1. sprawdziany/prace klasowe/testy – S;
2. kartkówki – K;
3. odpowiedzi ustne – O;
4. aktywność – A;
5. pracę w grupie – G;
6. prezentacje – P;
7. karty pracy;
8. analizę tekstów źródłowych;
9. analizę aktów prawnych i dokumentów;
10. pracę z wykresami, tabelami i danymi statystycznymi;
11. debaty i dyskusje;
12. zadania problemowe;
13. projekty edukacyjne;
14. symulacje sytuacji społecznych i obywatelskich;
15. prace pisemne wykonywane podczas lekcji;
16. udział w konkursach i przedsięwzięciach społecznych;
17. przygotowanie do lekcji – NP.

V. SPRAWDZIANY I PRACE KLASOWE

1. Sprawdziany i prace klasowe obejmują określony dział lub większą partię materiału.
2. Są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.
3. Przed sprawdzianem nauczyciel przeprowadza powtórzenie materiału.
4. Uczniowie otrzymują **NACOBIEZU – NA CO BĘDĘ ZWRACAŁ UWAGĘ**, zawierające zakres wiadomości i umiejętności.
5. Sprawdziany są oceniane według następujących progów:

Procent poprawnych odpowiedzi	Ocena
100%–98%	celujący – 6

97%–87%	bardzo dobry – 5
86%–75%	dobry – 4
74%–50%	dostateczny – 3
49%–30%	dopuszczający – 2
29%–0%	niedostateczny – 1

6. W przypadku zadań otwartych nauczyciel uwzględnia nie tylko liczbę poprawnych odpowiedzi, ale również poprawność merytoryczną, argumentację i sposób rozumowania – zgodnie z przygotowanymi kryteriami oceniania.

VI. KARTKÓWKI

1. Kartkówki obejmują materiał z trzech ostatnich lekcji.
2. Mogą być niezapowiedziane.
3. Trwają do 15 minut.
4. Kartkówek nie poprawia się.
5. Kartkówki oceniane są zgodnie z progami określonymi w Wewnątrzszkolnym Ocenianiu.

VII. ODPOWIEDŹ USTNA

Podczas odpowiedzi ustnej ocenie podlegają:

1. znajomość podstawowych pojęć;
2. poprawność merytoryczna;
3. rozumienie omawianych zagadnień;
4. umiejętność wyjaśniania zależności;
5. argumentowanie;
6. samodzielność wypowiedzi;
7. umiejętność wyciągania wniosków;
8. stosowanie terminologii społecznej, politycznej i prawnej.

VIII. DYSKUSJA I DEBATA

W przypadku dyskusji lub debaty nauczyciel może oceniać:

- przygotowanie merytoryczne;
- znajomość problemu;

- przedstawianie argumentów;
- wykorzystanie faktów i danych;
- umiejętność kontrargumentowania;
- słuchanie innych;
- kulturę wypowiedzi;
- przestrzeganie zasad dyskusji;
- umiejętność formułowania wniosków.

Uczeń nie jest oceniany za samo posiadanie określonego poglądu, lecz za **merytoryczny sposób jego przedstawienia, argumentację i kulturę dyskusji.**

IX. ANALIZA ŹRÓDEŁ I INFORMACJI

W ramach WOS szczególne znaczenie ma umiejętność krytycznego korzystania ze źródeł.

Ocenie może podlegać:

1. rozpoznanie rodzaju źródła;
2. odczytanie zawartych w nim informacji;
3. wskazanie autora i odbiorcy;
4. rozpoznanie celu powstania materiału;
5. odróżnienie faktów od opinii;
6. ocena wiarygodności;
7. rozpoznanie manipulacji;
8. porównanie różnych źródeł;
9. wyciąganie wniosków;
10. wykorzystanie informacji do rozwiązania problemu.

X. AKTYWNOŚĆ

1. Aktywność może być oceniana za pomocą „+” i „-”.
2. „+” można otrzymać m.in. za:
 - a. aktywny udział w dyskusji;
 - b. trafne argumenty;
 - c. samodzielne rozwiązanie problemu;
 - d. analizę informacji;
 - e. właściwe wykorzystanie źródeł;
 - f. zaangażowanie w pracę grupową;
 - g. wykonanie dodatkowego zadania.
3. „-” można otrzymać za:

- a. niewykonywanie zadań;
 - b. niewykonywanie poleceń nauczyciela;
 - c. brak zaangażowania w pracę podczas lekcji.
4. Liczba plusów i minusów skutkujących oceną wynika z Wewnątrzszkolnego Oceniania:
 - a. 5 plusów / 5 minusów – w przypadku przedmiotów realizowanych powyżej 3 godzin tygodniowo;
 - b. 3 plusy / 3 minusy – w przypadku przedmiotów realizowanych do 3 godzin tygodniowo.

XI. PRACA W GRUPIE

Ocenie podlegają:

1. zaangażowanie;
2. przygotowanie;
3. współpraca;
4. komunikacja;
5. odpowiedzialność;
6. respektowanie opinii innych;
7. wykonywanie przydzielonych zadań;
8. wkład w efekt końcowy.

W WOS szczególnie istotna jest umiejętność **współpracy, negocjowania, podejmowania decyzji i rozwiązywania konfliktów.**

XII. PREZENTACJE I PROJEKTY SPOŁECZNE

Projekt lub prezentacja może dotyczyć m.in.:

- funkcjonowania samorządu;
- praw człowieka;
- praw dziecka;
- demokracji;
- wyborów;
- społeczeństwa obywatelskiego;
- problemów lokalnej społeczności;
- działalności organizacji społecznych;
- mediów i informacji;
- bezpieczeństwa w Internecie;

- instytucji publicznych;
- problemów współczesnego społeczeństwa.

Oceniając projekt, nauczyciel bierze pod uwagę:

1. zgodność z tematem;
2. poprawność merytoryczną;
3. samodzielność;
4. wykorzystanie źródeł;
5. selekcję informacji;
6. argumentację;
7. kreatywność;
8. sposób prezentacji;
9. współpracę;
10. terminowość.

XIII. NIEPRZYGOTOWANIE

1. Nieprzygotowanie oznaczane jest w dzienniku jako „NP”.
2. Może obejmować:
 - a. brak zeszytu;
 - b. brak wymaganych materiałów;
 - c. brak przygotowania do pracy;
 - d. brak podstawowej znajomości bieżącego materiału.
3. Liczba dopuszczalnych nieprzygotowań wynika z WSO.
4. Na przedmiocie realizowanym do 3 godzin tygodniowo trzecie nieprzygotowanie skutkuje oceną niedostateczną, zgodnie z zapisami WSO.

XIV. PRACE DOMOWE

1. Nauczyciel może zadać pisemną pracę domową.
2. Praca domowa nie jest obowiązkowa i nie jest oceniana stopniem.
3. Nauczyciel sprawdza wykonaną pracę i przekazuje informację zwrotną.
4. Systematyczna i samodzielna praca ucznia może zostać uwzględniona przy ustalaniu wyższej oceny rocznej, jeśli jej wykonywanie potwierdza osiągnięcie wymagań edukacyjnych na wyższy poziom.

XV. WAGI OCEN

Forma pracy	Waga
Sprawdzian/praca klasowa/test	3
Poprawa sprawdzianu	3
Kartkówka	2
Odpowiedź ustna	2
Karta pracy	2
Ćwiczenia na lekcji	2
Praca pisemna na lekcji	2
Aktywność	1
Praca w grupie	1
Przygotowanie do lekcji	1
Konkursy – zgodnie z WSO	1–4

Średnia ważona pełni funkcję pomocniczą przy ustalaniu oceny klasyfikacyjnej.

XVI. KRYTERIA OCEN

Celujący – 6

Uczeń:

- w pełni opanował wiadomości i umiejętności programowe;
- samodzielnie interpretuje problemy społeczne, polityczne i prawne;
- bardzo dobrze zna mechanizmy demokracji i funkcjonowania państwa;
- sprawnie posługuje się terminologią WOS;
- potrafi krytycznie analizować informacje;
- rozpoznaje manipulację i nierzetelne informacje;
- samodzielnie analizuje materiały źródłowe;
- formułuje dojrzałe i logiczne argumenty;
- potrafi bronić stanowiska i odpowiadać na kontrargumenty;
- wykorzystuje wiedzę w nowych sytuacjach;
- samodzielnie poszukuje i selekcjonuje informacje;
- aktywnie angażuje się w projekty społeczne, obywatelskie i edukacyjne.

Bardzo dobry – 5

Uczeń:

- bardzo dobrze opanował materiał;
- sprawnie posługuje się pojęciami;
- rozumie zasady funkcjonowania państwa i społeczeństwa;
- poprawnie analizuje źródła;
- samodzielnie formułuje argumenty;
- potrafi wyciągać wnioski;
- poprawnie interpretuje informacje, dane i teksty;
- aktywnie uczestniczy w dyskusjach;
- bardzo dobrze współpracuje w grupie.

Dobry – 4

Uczeń:

- opanował większość wiadomości i umiejętności;
- zna podstawowe pojęcia;
- rozumie najważniejsze zasady funkcjonowania państwa i społeczeństwa;
- potrafi rozwiązywać typowe problemy;
- prawidłowo analizuje proste źródła;
- formułuje poprawne argumenty;
- zazwyczaj samodzielnie wykonuje zadania;
- współpracuje z innymi.

Dostateczny – 3

Uczeń:

- opanował podstawowe wiadomości;
- zna najważniejsze pojęcia;
- rozumie podstawowe zasady demokracji i życia społecznego;
- wykonuje proste zadania;
- z pomocą nauczyciela analizuje źródła;
- potrafi sformułować prostą opinię;
- podejmuje próbę uzasadnienia swojego stanowiska;
- wymaga czasami dodatkowych wskazówek.

Dopuszczający – 2

Uczeń:

- posiada elementarną wiedzę;
- zna podstawowe pojęcia;
- potrafi wskazać podstawowe prawa i obowiązki obywatela;

- wykonuje najprostsze zadania;
- korzysta z pomocy nauczyciela;
- ma trudności z argumentowaniem;
- ma problemy z samodzielną analizą źródeł;
- podejmuje jednak działania pozwalające na uzupełnienie braków.

Niedostateczny – 1

Uczeń:

- nie opanował elementarnych wiadomości i umiejętności;
- nie zna podstawowych pojęć;
- nie potrafi rozwiązać prostych zadań;
- nie potrafi wykorzystać podstawowych informacji;
- nie podejmuje skutecznej pracy mimo udzielanej pomocy;
- poziom braków uniemożliwia kontynuowanie nauki kolejnych treści.

XVII. USTALANIE OCENY ŚRÓDROCZNEJ I ROCZNEJ

1. Ocena klasyfikacyjna wynika z systematycznej pracy ucznia w całym półroczu lub roku.
2. Nauczyciel uwzględnia:
 - a. poziom opanowania wymagań edukacyjnych;
 - b. postępy;
 - c. indywidualne możliwości ucznia;
 - d. wkład pracy;
 - e. wyniki sprawdzianów;
 - f. wyniki prac samodzielnych;
 - g. aktywność;
 - h. zaangażowanie;
 - i. umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce.
3. Średnia ważona jest pomocą w oszacowaniu oceny.
4. Progi średniej ważonej są zgodne z WSO:

Średnia	Ocena
do 1,60	niedostateczny
1,61–2,60	dopuszczający
2,61–3,60	dostateczny
3,61–4,60	dobry
4,61–5,29	bardzo dobry
5,30 i więcej	celujący

5. Przy ustalaniu oceny rocznej uwzględnia się średnią arytmetyczną średnich ważonych z I i II półrocza, zgodnie z WSO.
6. Nauczyciel może podwyższyć ocenę roczną w przypadku wyraźnej poprawy wyników w II półroczu.
7. Nauczyciel może obniżyć ocenę roczną w przypadku wyraźnego pogorszenia wyników, zgodnie z zasadami WSO.

XVIII. POPRAWA SPRAWDZIANÓW

1. Uczeń może poprawić raz ocenę niedostateczną lub dopuszczającą uzyskaną ze sprawdzianu/pracy klasowej.
2. Poprawa odbywa się w terminie do tygodnia od otrzymania oceny.
3. W przypadku długotrwałej nieobecności termin może zostać przedłużony.
4. Ocena z poprawy jest ostateczna.
5. Kartkówkę nie poprawia się.

XIX. NIEOBECNOŚĆ NA SPRAWDZIANIE

1. Uczeń nieobecny na sprawdzianie ustala z nauczycielem termin jego napisania.
2. Sprawdzian powinien zostać napisany w terminie do dwóch tygodni od powrotu ucznia do szkoły.
3. W przypadku niezgodnienia terminu oraz nieusprawiedliwionej nieobecności nauczyciel może sprawdzić wiedzę ucznia na najbliższej lekcji.
4. Ocena uzyskana w takim przypadku nie podlega poprawie.

XX. DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

1. Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb ucznia zgodnie z:
 - a. orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego;
 - b. opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej;
 - c. indywidualnym programem edukacyjno-terapeutycznym;
 - d. rozpoznaniem potrzeb ucznia dokonany przez nauczycieli i specjalistów.
2. Dostosowanie może obejmować:
 - a. formę poleceń;
 - b. czas pracy;
 - c. liczbę zadań;
 - d. sposób prezentacji materiału;

- e. zakres i stopień trudności zadań;
 - f. możliwość udzielania odpowiedzi ustnej zamiast pisemnej, jeżeli wynika to z zaleceń;
 - g. dodatkowe wyjaśnienia;
 - h. indywidualne tempo pracy;
 - i. inne zalecane formy wsparcia.
3. Ocenianie ucznia odbywa się z uwzględnieniem jego indywidualnych możliwości oraz zaleceń zawartych w dokumentacji.

XXI. KONKURSY I AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

1. Osiągnięcia ucznia w konkursach przedmiotowych uwzględnia się zgodnie z zasadami WSO.
2. Sukcesy w konkursach, projektach i przedsięwzięciach społecznych mogą być podstawą do przyznania ocen zgodnie z obowiązującymi wagami.
3. Szczególnie wartościowe są działania rozwijające:
 - a. aktywność obywatelską;
 - b. samorządność;
 - c. wiedzę prawną;
 - d. kompetencje społeczne;
 - e. umiejętność pracy zespołowej;
 - f. odpowiedzialność za społeczność lokalną.
4. Udział w konkursie nie oznacza automatycznego uzyskania oceny celującej, z wyjątkiem przypadków wskazanych w WSO i obowiązujących przepisach.

XXII. INFORMACJA ZWROTNA

Po wykonaniu zadania nauczyciel przekazuje uczniowi informację dotyczącą:

1. tego, co zostało wykonane poprawnie;
2. mocnych stron pracy;
3. elementów wymagających poprawy;
4. sposobu poprawienia błędów;
5. sposobu dalszej nauki.

Informacja zwrotna może być ustna lub pisemna.

XXIII. ZASADY BEZSTRONNOŚCI W OCENIANIU WOS

1. Ocenie podlega przede wszystkim **wiedza, rozumienie problemu, umiejętność argumentowania, korzystania ze źródeł oraz kultura wypowiedzi.**
2. W przypadku tematów społecznych, politycznych i światopoglądowych uczeń może prezentować własne stanowisko.
3. Ocena nie może być uzależniona od zgodności poglądów ucznia z poglądami nauczyciela.
4. Przy ocenie wypowiedzi bierze się pod uwagę:
 - a. merytoryczność;
 - b. logiczność;
 - c. argumentację;
 - d. znajomość faktów;
 - e. wykorzystanie źródeł;
 - f. kulturę wypowiedzi;
 - g. umiejętność słuchania i odnoszenia się do stanowisk innych osób.

XXIV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców.
2. Rodzice są informowani o postępach i trudnościach ucznia za pośrednictwem dziennika elektronicznego oraz podczas zebrań i konsultacji.
3. Sprawdzone prace pisemne są udostępniane uczniowi i jego rodzicom zgodnie z Wewnątrzszkolnym Ocenianiem.
4. Wszystkie prace pisemne są przechowywane przez nauczyciela do końca roku szkolnego.
5. Uczeń zobowiązany jest do uzupełnienia materiału z okresu nieobecności.
6. W sprawach nieuregulowanych niniejszym dokumentem zastosowanie mają zapisy Statutu Szkoły i Wewnątrzszkolnego Oceniania.
7. PSO może być modyfikowany w przypadku zmian przepisów prawa oświatowego, podstawy programowej, programu nauczania lub dokumentacji szkolnej.

Opracował/a:

Data: